

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de hotărâre „Pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la
procedura de compensare a cheltuielilor suportate din bugetul de stat
pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale”

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Comisia Electorală Centrală - în calitate de organ specializat în domeniul electoral și în temeiul art. 25 lit. c), 32 și 52 din Codul electoral nr. 325/2022.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În temeiul art. 25 lit. c) din Codul electoral nr. 325/2022, în calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă regulamente și instrucțiuni menite să perfecționeze procedurile electorale.

Conform art. 52 alin. (1) din cod, în cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.

Potrivit aceluiași articol citat, cheltuielile aferente organizării și desfășurării alegerilor urmează a fi compensate de candidatul ales în funcția de primar. În cazul în care candidații aleși au fost desemnați de partide politice sau blocuri electorale, cheltuielile se compensează de către acestea. În cazul partidelor politice care primesc alocații din bugetul de stat, quantumul cheltuielilor stabilite se va reține din suma alocațiilor în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

În același timp, alineatul (3) al aceluiași articol atribuie Comisiei sarcina de a determina mecanismul și quantumul mijloacelor financiare ce urmează a fi compensate în condițiile legislației electorale. Respectiv, elaborarea proiectului are ca scop executarea legii electorale.

Suplimentar, Comisia relevă că la 5 noiembrie 2023 au avut loc alegeri locale generale, în cadrul cărora au fost aleși aproximativ 900 primari. În termen de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului de primar, acest termen fiind prevăzut la art. 52 alin. (1) din Codul electoral, pot fi înregistrate cazuri de încetare a mandatelor de primari la apariția circumstanțelor enumerate în alin. (2) al aceluiași articol.

În aceste condiții, scopul prezentei instrucțiuni este de a stabili criteriile care determină aplicarea procedurii de compensare a cheltuielilor, subiecții cărora le revine obligația de a compensa cheltuielile, tipurile de cheltuieli care urmează a fi compensate și mecanismul de stabilire a acestora, precum și subiecții responsabili de punerea în aplicare a respectivei proceduri.

Dezvoltarea acestui mecanism, atât în redacția art. 52 din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325/2022, cât și prin reglementările propuse potrivit proiectului de instrucțiune, are drept scop legitim de a asigura o reprezentare eficientă, bine organizată, precum și creșterea responsabilității celor care și-au depus candidatura la alegeri, respectiv și-au dat consimțământul pentru validarea mandatului de primar pe un termen legal prestabilit. Prin implementarea aceluiași mecanism, se vor evita cheltuielile nejustificate ale fondurilor publice prin organizarea alegerilor locale noi la un interval de timp relativ scurt după alegerile locale generale sau cele noi.

În aceeași ordine de idei, Comisia menționează că prin instituirea și implementarea acestei proceduri se vor evita eforturile, inclusiv cele financiare, de validare a mandatului de primar al candidaților care, de fapt, nu intenționează să și-l exercite pentru perioada stabilită de lege.

Finalmente, este bine cunoscut că organizarea unui scrutin local are drept scop alegerea candidaților care s-au bucurat de cea mai mare încredere din partea alegătorilor, fiind cei cărora li

s-au delegat împuternicirile de reprezentare a intereselor colectivității din localitate în calitate de primar. Totodată, acest exercițiu democratic implică cheltuieli semnificative din bugetul de stat. Corespunzător, ca și altă categorie de resurse financiare bugetare, cele alocate pentru organizarea alegerilor urmează să fie utilizate cât mai rațional posibil, cu respectarea tuturor regulilor și principiilor finanțelor publice, precum și ale responsabilității bugetar-fiscale de către toți subiecții implicați în acest proces.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu cea a Uniunii Europene

Nu este necesitate.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de hotărâre „Pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la procedura de compensare a cheltuielilor suportate din bugetul de stat pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale” cuprinde 2 puncte:

a) Primul punct prevede aprobarea Instrucțiunii cu privire la procedura de compensare a cheltuielilor suportate din bugetul de stat pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale.

Proiectul Instrucțiunii cu privire la procedura de compensare a cheltuielilor suportate din bugetul de stat pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale este alcătuit din 4 capitole și o anexă:

- Capitolul I „*Dispoziții generale*” conține norme generale privitor la temeiul legal și obiectul de reglementare a actului normativ propus spre aprobare;

- Capitolul II „*Criteriile care determină aplicarea procedurii de compensare a cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor locale*” dezvoltă condițiile legale stabilite în Codul electoral nr. 325/2022 la apariția cărora subiecții vizați urmează să compenseze cheltuielile din bugetul de stat. Potrivit reglementărilor incluse în acest capitol se clarifică circumstanțele invocate în cererile de demisie care înlătură inițierea procedurii de compensare a cheltuielilor. De asemenea, normele propuse stabilesc în mod expres tipul alegerilor pentru organizarea cărora urmează a fi restituite cheltuielile efectiv suportate, și anume cele locale noi în condițiile art. 178 alin. (1) lit. b) din Codul electoral;

- Capitolul III „*Mecanismul de determinare a cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor locale noi*” precizează cadrul normativ aplicabil în cadrul procedurii de compensare a cheltuielilor, precum și responsabilitatea organelor electorale în procesul de gestionare a mijloacelor financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor. În acest capitol sunt enumerate tipurile de cheltuieli care urmează a fi compensate, inclusiv fiind detaliate documentele justificative în baza cărora vor fi recunoscute cheltuielile efective. Totodată, capitolul include reglementări care stabilesc forma și conținutul actului juridic în baza căruia se constată cheltuielile efective, fiind prezentat și un model în acest sens potrivit anexei la instrucțiune, precum și actul în temeiul căruia se instituie obligația de compensare a acestor cheltuieli;

- Capitolul IV „*Modul de compensare a cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor locale noi. Răspunderea juridică*” conține reglementări care stabilesc consecințele în cazul neexecutării benevole a obligației de compensare a cheltuielilor. Mecanismul de punere în aplicare a obligației de compensare a cheltuielilor se determină în funcție de subiecții cărora le revine, și anume: partidele politice și blocurile electorale beneficiare de alocații de la bugetul de stat, după caz cele lipsite de alocații la etapa stabilirii obligației de compensare ori cuantumul acestora este insuficient pentru a compensa cheltuielile, sau candidații care și-au desemnat propria candidatură. În același timp, se propune aplicarea sancțiunii contravenționale în condițiile art. 49 alin. (1) din Codul contravențional nr.218/2008.

b) Cel de-al doilea punct se referă la intrarea în vigoare la momentul publicării hotărârii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Având în vedere că norma art. 52 alin. (3) din Codul electoral, potrivit căreia a fost pusă în sarcina Comisiei Electorale Centrale de a stabili mecanismul de compensare a cheltuielilor, a fost instituită odată cu intrarea în vigoare, la 1 ianuarie 2023, a codului în redacția Legii nr. 325/2022, se impune necesitatea stabilirii unui termen mai restrâns în partea ce ține de momentul intrării în vigoare a actului.

Cu referire la intrarea în vigoare Comisia menționează următoarele.

Potrivit art. 32 alin. (3) din Codul electoral, hotărârile Comisiei Electorale Centrale cu caracter normativ intră în vigoare conform prevederilor art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Potrivit art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. Alineatul (3) al aceluiași articol statuează că intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative *ori dacă există alte circumstanțe obiective*.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor actului normativ propus spre aprobare nu implică cheltuieli financiare suplimentare celor planificate.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Nu este cazul

7. Avizarea și consultarea publică

La data de 25 ianuarie 2024, pe pagina web oficială a fost plasat anunțul privind inițierea elaborării proiectului de hotărâre „Pentru aprobarea Regulamentului privind compensarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor” (poziția nr. 3).

Informații vizavi de avizarea și consultarea publică a proiectului de hotărâre se regăsesc pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale www.cec.md, la compartimentul „Cadrul normativ”, rubrica „Transparența decizională”, subrubrica „Procesul decizional”, poziția nr. 3 (anul 2024).

8. Constatările expertizei anticorupție

Constatările expertizei anticorupție se vor prezenta în tabelul de sinteză.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu cade sub incidența expertizei de compatibilitate de a fi efectuată în condițiile art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

10. Constatările expertizei juridice

Constatările expertizei juridice se vor prezenta în tabelul de sinteză.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu cade sub incidența altor expertize în condițiile art. 34 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.